

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет психології
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Міжнародний благодійний фонд
«Розвиток наукової психології «ФРОНЕЗИС»
НОВА університет прикладних наук. м. Вааса, Фінляндія
Білоруський державний університет, м. Мінськ, Білорусь
Литовський університет освітніх наук, м. Вільнюс, Литва
Університет соціальних та гуманітарних наук, м. Варшава,
Польща
Університет м. Печ, Угорщина
Українська Асоціація психології освіти і розвитку

МАТЕРІАЛИ
XIX Міжнародної конференції молодих
науковців

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ:
РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ
(PPMSRPR)

17 березня 2017 р.

Київ

Рецензенти:

Кіреєва З. О. — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психології розвитку особистості Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова;

Седих К. В. — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Сердюк Л. З. — доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології особистості ім. П. Р. Чамати Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України

Редакційна колегія:

Александров Д. О., доктор психологічних наук, доцент; **Бурлачук Л. Ф.**, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України; **Ващенко І. В.**, доктор психологічних наук, професор; **Власова О. І.**, доктор психологічних наук, професор; **Данилюк І. В.**, доктор психологічних наук, професор; **Коваленко А. Б.**, доктор психологічних наук, професор; **Крупельницька Л. Ф.**, доктор психологічних наук, доцент; **Львовичкіна А. М.**, доктор психологічних наук, доцент; **Максимова Н. Ю.**, доктор психологічних наук, професор; **Мілютіна К. Л.**, доктор психологічних наук, доцент; **Пащенко С. Ю.**, кандидат педагогічних наук, доцент — відповідальна за випуск; **Траверсе Т. М.**, доктор психологічних наук, доцент; **Чуйко О. В.**, доктор психологічних наук, доцент; **Швалб Ю. М.**, доктор психологічних наук, професор; **Яблонська Т. М.**, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник.

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету психології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 7 від 24.02.2017 р.)

Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження, 17 березня 2017 р. : Матеріали XIX Міжнародної конференції молодих науковців / За ред. І. В. Данилюка, С. Ю. Пащенко. — К. : Логос, 2017 — 343 с.

У Матеріалах XIX Міжнародної конференції молодих науковців «Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження», організованої та проведеної факультетом психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, окреслено актуальні проблеми психології особистості, представлено широкий спектр результатів наукових досліджень молодих вітчизняних та закордонних науковців.

Матеріали конференції адресовано студентам, аспірантам, докторантам, дослідникам, психологам, педагогам, соціальним працівникам, викладачам вищої школи та усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку психології особистості.

Тези опубліковано в авторській редакції.

Надруковано за сприяння Міжнародного благодійного фонду
«Розвиток наукової психології «ФРОНЕЗИС»

БЕЗПЕКА ТА ПІДТРИМАННЯ ПСИХОСОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ. НАУКОВО-БІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

Корнієнко Олексій Васильович

кандидат психологічних наук

доцент кафедри психодіагностики та клінічної психології
факультет психології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Проведений нами огляд дисертаційних досліджень з 1981 по 2015 року у напрямках «Медична психологія» – 19.00.04, «Психіатрія» – 14.00.18, «Фтизіатрія» – 14.01.16, «Педіатрія» – 14.01.08, а саме «комплексних питань розладів психосоматичного здоров'я дітей та молоді, донозологічної діагностики, організації психологічного супроводу в навчальному процесі, психотерапевтичної допомоги», дозволив зробити наступний висновок про підвищення значення досліджуваної теми авторського монографічно-дисертаційного дослідження у напрямку «Скринінг-діагностики в комплексній лонгітюдній донозологічній етіології психосоматичних феноменів учнівської та студентської молоді» як на теоретико-методологічному рівні, так і в організації емпіричних досліджень на базі навчальних закладів [1, 2, 3].

Емпіричні дослідження проводилася впродовж двох періодів 2006-2009 та 2010-2015 навчальних років (всього дев'ять років). Об'єктом дослідження виступали студенти чотирьох факультетів Київського національного університету імені Тараса Шевченка: радіофізики, Військового інституту, соціології та психології, а також вивчалась інформація з амбулаторних карток студентів поліклініки у кількості 1996 осіб. Нами був також проведений додатковий клініко-анамнестичний аналіз даних (амбулаторних карток студентів) КНУ імені Тараса Шевченка за 2005-2010 навчальні роки, всього 163 студентів, з них 86 дівчат і 77 юнаків. Для студентів-дівчат та юнаків на першому ранговому місці були виявлені скарги на стан опорно-рухового апарату: дівчата – 30,3%, юнаки – 69,2%. Друге місце: дівчата – вегето-судинна дистонія (21,2%), юнаки – шлунково-кишковий тракт (15,38%). Третє місце: дівчата – щитоподібна залоза (15,1%), юнаки – нейроциркуляторна дистонія (7,6%). На четвертому місці: дівчата – шлунково-кишковий тракт (12,1%), юнаки – міопія (7,69%).

Принциповою відмінністю проявів перших ознак донозологічних станів двох вибірок було те, що у дівчат виявлено скарги на п'ятому, шостому ранговому місцях (міопія – 12,1%), варикоз нижніх кінцівок – (9,09%), а у юнаків даних показників не було. Попередній аналіз представлених середньостатистичних даних може свідчити про більш складний передхворобливий стан у студентів-дівчат на відміну від юнаків. Для уточнення даного питання планується включити існуючі показники кореляційного,

факторного аналізу у двох вибірках окремо, що дозволить урахувати результати психодіагностичних досліджень, які виявляють конкретні прояви психосоматичних розладів.

Одним із важливих планових завдань виконання монографічно-дисертаційного дослідження були обов'язки наукового керівника з написання трьох кандидатських дисертацій аспірантами кафедри психодіагностики та клінічної психології КНУ імені Тараса Шевченка (2006-2013 роки), напрямки дослідження та результати яких мають безпосереднє відношення до отриманих власних результатів та можуть розглядатися науковою спільнотою як продовження започаткованого напрямку досліджень клінічної психології – скринінгової діагностики межових психосоматичних розладів учнівської та студентської молоді. Вважаємо доцільним включити посилання на три вищезгадані дисертаційні роботи. Ткач Б. М. «Індивідуально-психологічні та нейропсихологічні особливості молоді з адиктивною поведінкою» (2006), Вашека Т. В. «Психологічні чинники суїцидальних ідецій та профілактика самогубств у підлітковому віці» (2006), Шевченко М. В. «Психологічні чинники виникнення тривожно-фобічних симптомів у дітей молодшого шкільного віку з вадами мовлення в умовах інклюзивної освіти» (2013).

Особливостями публікації емпіричних матеріалів за 2010-2015 навчальні роки були наступні положення, які зводяться до таких десяти методологічних висновків:

- індивідуально-психодіагностична скринінгова діагностика межових феноменів психосоматичного здоров'я студентської молоді;
- врахування опосередкованого впливу факторних навантажень, порівняльного аналізу між досліджуваними групами дівчат $n=375$ та юнаків $n=311$;
- застосування скринінгових адаптованих методик;
- виділені експериментальна $n=74$ і контрольна групи: $n=301$ (дівчата), $n=295$ (юнаки) з урахуванням депресивних станів, вірогідності неврозу;
- об'єкт дослідження: донозологічні психосоматичні феномени здоров'я студентів;
- предмет: індивідуально-психологічна, типологічна скринінг діагностика, безпека, підтримання в структурі навчального процесу;
- отримані результати можуть розглядатися як психосоматичні феномени здоров'я з тенденцією переходу до кластерів: F30-39 «Розлади настрою (афективні розлади)», F32 «Депресивний епізод»; F34.1. «Дистимія»;
- DSM-4. 300.04. 311 – дистимічні та депресивні розлади;
- DSM-5. 296.32. F.33.1. – основні депресивні розлади;
- застосування двохфакторної теорії інтро-екстраверсії / емоційної стабільності / нестабільності Г. Айзенка.

Отримані первинні дані порівняльного аналізу різних досліджуваних груп з загальної кількості $n=1994$ за 2006-2015 навчальні роки вказують на наявні тенденції про вплив індивідуально-психологічних відмінностей на стан психосоматичного здоров'я студентів, а саме віку, типології (інтро-амбі-екстраверсії), інтегральності темпераменту, акцентуацій, депресивних, невротоподібних станів, психосоматичних скарг, особливостей міжособистісного спілкування, особистісної та ситуативної тривожності.

Подальшого аналізу вимагає отримана лінійна послідовність проявів перших ознак погіршення психосоматичного здоров'я підтверджена 13 показниками опосередкованих кореляційних залежностей у юнаків-амбівертів ($n=118$): «Ситуативна тривожність», «Флегматичність», «Амбіверсія», «Дистимічність», «Емоційна стабільність/нестабільність», «Вірогідність невроту», «Інтенсивність скарг хворих», «Меланхолічність», «Особистісна тривожність», «Депресивний стан», «Шлункові скарги», «Інтенсивність скарг хворих», «Виснаження». На відміну від цього у дівчат-амбівертів ($n=111$) очевидна інша послідовність вищезгаданих показників: «Депресивний стан», «Ситуативна тривожність», «Шлункові скарги», «Болі у різних частинах тіла», «Серцеві скарги», «Інтенсивність скарг хворих», «Інтенсивність скарг здорових», «Флегматичність», «Меланхолічність», «Дистимічність», «Інтенсивність скарг», «Виснаження», «Вірогідність невроту». Нами була, також, виявлена принципова відмінність у структурі чинників перших ознак погіршення психосоматичного здоров'я між двома групами. Так, наприклад, у дівчат-амбівертів ($n=111$) виділялась наявність: «Болі у різних частинах тіла», «Серцеві скарги», «Інтенсивність скарг здорових» та «Інтенсивність скарг».

Список використаних джерел: 1. Косованова Л. В. Скрининг-диагностика здоровья школьников и студентов. Организация оздоровительной работы в образовательных учреждениях : учеб.-метод. пособие / Л. В. Косованова, М. М. Мельникова, Р. И. Айзман. — Новосибирск : Сибир. унив. изд-во, 2003. — 240 с. 2. Гончарова Г. А. Методические рекомендации по количественной оценке уровня здоровья школьников (экспресс-диагностика) / Г. А. Гончарова, Д. Н. Крылов, Л. Ф. Бережков. — М. : Научный центр охраны здоровья детей и подростков. РАМН, 1997. — 21 с. 3. Иванов А. А. Прогностическая значимость анкетирования как метод выявления состояний предболезни в связи с профилем обучения и физическими кондициями студентов / А. А. Иванов, Н. Г. Кожевникова // Современные проблемы науки и образования [электронный журнал]. — 2011. — № 2. — Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ruarticle/view>